

En barnskötare hos en kommun, som varit medlem i både en kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisation och en arbetstagarorganisation utan kollektivavtal, har med sin arbetsgivare ingått en överenskommelse om arbetsbefrielse och sedan träffat ett avtal om att hennes anställning ska upphöra. Bland annat frågor om kommunen brutit mot förhandlingsskyldigheten enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen eller vid möten med barnskötaren gjort sig skyldig till åtgärd som inneburit en föreningsrättskränkning enligt 8 § medbestämmandelagen.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2016-10-26
StockholmDom nr 61/16
Mål nr A 99/15

KÄRANDE

Oberoende Fria Fackföreningars Centralorganisation, O.F.F.C.,
802428-5788, Skidbacken 58, 1 tr., 174 54 Sundbyberg
Ombud: Shahrokh Razavi, samma adress

SVARANDE

Haninge kommun, 136 81 Haninge
Ombud: arbetsrättsjuristen Tomas Björck, Sveriges Kommuner och
Landsting, 118 82 Stockholm

SAKEN

föreningsrättskränkning m.m.

Bakgrund

Parterna är inte bundna av kollektivavtal i förhållande till varandra.

E.K. är medlem i Oberoende Fria Fackföreningars Centralorganisation, O.F.F.C., (*OFFC*) och även i Svenska Kommunalarbetsförbundet (*Kommunal*). Hon har varit tillsvidareanställd hos Haninge kommun (*kommunen*) som barnskötare sedan 2013 och därmed varit sysselsatt i arbete som avses med kollektivavtal som kommunen är bunden av i förhållande till bl.a. Kommunal.

Den 13 februari 2015 ringde E.K:s chef, förskolechefen M.P-B., till E.K. med anledning av att E.K:s namn och bild förekom i en artikel i Expressen. E.K. har efter det telefonsamtalet inte utfört något arbete som barnskötare hos kommunen.

Den 18 februari 2015 hölls ett möte vid vilket E.K., M.P-B., centrala förskolechefen H.L., och sektionsordföranden för Kommunal B.T. var närvarande. E.K. informerade vid mötet kommunen om att hon var medlem i OFFC. Vid mötet undertecknade H.L. för kommunen och E.K. en överenskommelse om arbetsbefrielse.

Den 16 mars 2015 hölls ett möte vid vilket E.K., H.L. och kommunens arbetsrättsspecialist M.B. var närvarande. Vid mötet presenterade kommunen ett förslag till en överenskommelse om att E.K:s anställning hos kommunen skulle upphöra mot viss ekonomisk ersättning. Någon överenskommelse kom inte till stånd vid mötet.

Den 19 mars 2015 tillställde OFFC kommunen en förhandlingsframställan med skadeståndsyrkanden för E.K:s och organisationens räkning.

Med anledning av förhandlingsframställan hölls den 30 mars 2015 en tvisteförhandling mellan OFFC och kommunen.

I samband med tvisteförhandlingen träffade E.K. och kommunen ett avtal om att hennes anställning hos kommunen skulle upphöra den 31 mars 2015. Enligt avtalet skulle kommunen betala ett avgångsvederlag om 24 månadslöner till E.K. I avtalet finns också följande.

Genom detta avtal är samtliga mellanhavanden med anledning av E.K:s anställning i kommunen fullt och slutligt reglerade och parterna har inga ytterligare krav på varandra av något slag.

Tvisten

Mellan parterna finns flera tvistefrågor. Parterna tvistar om kommunen vid telefonsamtalet den 13 februari eller vid mötet den 18 februari 2015 har vidtagit en åtgärd som är att jämställa med en uppsägning alternativt ett avskedande av E.K. och ska betala allmänt skadestånd till E.K. och OFFC för att kommunen inte följt formaliareglerna i anställningsskyddslagen i samband med åtgärden. Parterna är också oense om yrkandet om allmänt skadestånd till E.K. för brott mot dessa regler ska avslås till följd av avtalet som träffades den 30 mars 2015. Parterna tvistar vidare om kommunen genom att inte före mötena den 18 februari samt den 19 och 30 mars 2015 påkalla förhandling med OFFC har brutit mot förhandlingsskyldigheten enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen. Slutligen tvistar parterna om kommunen vid mötena den 18 februari och 16 mars 2015 har vidtagit en åtgärd som inneburit en kränkning av E.K:s föreningsrätt och därmed gjort intrång i OFFC:s verksamhet.

Tvisten har inte kunnat lösas vid förhandlingar mellan parterna.

Yrkanden

OFFC har yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta kommunen att betala allmänt skadestånd

1. till E.K. med
 - a) 200 000 kr för föreningsrättskränkning, och
 - b) 30 000 kr för brott mot 8, 9, 10 och 30 §§ alternativt 19, 20 och 30 §§ anställningsskyddslagen, samt
2. till OFFC med
 - c) 200 000 kr för föreningsrättskränkning, och
 - d) 30 000 kr för brott mot varselskyldigheten i 30 § anställningsskyddslagen och förhandlingsskyldigheten i 13 § första stycket medbestämmandelagen.

Kommunen har bestritt yrkandena. Kommunen har inte vitsordat skäligheten av något belopp.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Parterna har som grunder för sin talan anfört följande.

OFFC

Föreningsrättskränkning

E.K. har haft rätt att bli företrädd av OFFC vid mötena den 18 februari och 16 mars 2015. Kommunen har vid mötena vidtagit åtgärder i syfte att förmå E.K. att inte utnyttja sin föreningsrätt,

dels genom att lämna felaktig eller missvisande information med innebörden att OFFC inte kunde göra något för E.K.,
 att E.K. inte hade rätt att bli företrädd av OFFC eftersom det saknades kollektivavtal mellan OFFC och kommunen,
 att OFFC inte hade någon rätt att förhandla med kommunen, och
 att kommunen kunde avvisa en begäran om förhandling från OFFC mot bakgrund av att det saknades kollektivavtal, samt
dels genom att erbjuda E.K. en högre ekonomisk ersättning om hon gick med på att avsluta sin anställning utan att kontakta OFFC.

Kommunen har därigenom brutit mot 8 § medbestämmandelagen och är skyldig att betala allmänt skadestånd till E.K. och till OFFC för intrånget i organisationens verksamhet.

Brott mot förhandlingsskyldigheten

Kommunen har förmått E.K. att skriva på en överenskommelse om att hon ska vara arbetsbefriad. Därefter har kommunen tvingat henne att godta en överenskommelse om att hennes anställning ska upphöra. Kommunen har varit skyldig att påkalla förhandling med OFFC enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen innan kommunen vidtagit nämnda åtgärder för att avsluta E.K:s anställning, men inte gjort det. Kommunen har därigenom brutit mot 13 § första stycket medbestämmandelagen och är skyldig att betala allmänt skadestånd till OFFC.

Den omständigheten att E.K. är medlem i både Kommunal och OFFC innebär inte att kommunen inte är skyldig att förhandla med OFFC enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen.

E.K. har vid mötena den 18 februari och 16 mars 2015 samt i mejl klargjort för kommunen att hon ville bli företrädd av OFFC. Kommunen har trots detta valt att inte förhandla med OFFC.

Brott mot anställningsskyddslagen

Kommunen har den 13 februari 2015 stängt av E.K. från arbetet, vilket är att jämställa med en uppsägning alternativt ett avskedande. I vart fall har en uppsägning alternativt ett avskedande ägt rum den 18 februari 2015 genom att kommunen tvingade E.K. att skriva under en överenskommelse om att hon ska vara arbetsbefriad.

Kommunen har vid uppsägningen alternativt avskedandet varit skyldig att överlämna ett skriftligt besked om detta till E.K. personligen. Genom att inte uppfylla nämnda formaliakrav har kommunen vid en uppsägning brutit mot 8 och 10 §§ och vid ett avskedande brutit mot 19 och 20 §§ anställningsskyddslagen gentemot E.K.

E.K. har genom OFFC:s förhandlingsframställan samt i mejl begärt att kommunen skriftligen ska uppge de omständigheter som åberopas som grund för uppsägningen alternativt avskedandet. Genom att inte hörsamma E.K:s begäran har kommunen vid en uppsägning brutit mot 9 § och vid ett avskedande brutit mot 19 § anställningsskyddslagen gentemot E.K.

Kommunen har varit skyldig att inför uppsägningen alternativt avskedandet underrätta E.K. och varsla OFFC. Genom att inte uppfylla dessa skyldigheter har kommunen brutit mot 30 § anställningsskyddslagen gentemot E.K. och OFFC.

För ovan nämnda brott mot anställningsskyddslagens formaliaregler är kommunen skyldig att betala allmänt skadestånd till E.K. respektive OFFC.

Den överenskommelse som träffades mellan E.K. och kommunen den 30 mars 2015 omfattar bara själva upphörandet av E.K:s anställning. E.K. är därför oförhindrad att framställa krav på skadestånd för ovan angivna brott mot formaliareglerna i anställningsskyddslagen.

Kommunen

Föreningsrättskränkning

Kommunen har inte kränkt E.K:s föreningsrätt enligt 8 § medbestämmandelagen. Kommunen har inte vidtagit någon åtgärd i den mening som avses i 8 § medbestämmandelagen. Om kommunen skulle anses ha vidtagit en sådan åtgärd, har åtgärden i vart fall inte haft föreningsrättskränkande syfte.

Kommunen har inte lämnat E.K. någon felaktig eller missvisande information vid mötena den 18 februari och 16 mars 2015.

Kommunen har inte erbjudit E.K. högre ekonomisk ersättning för att avsluta sin anställning utan att kontakta OFFC. Kommunens bud vid mötet den 16 mars 2015 var inte villkorat av att E.K. inte skulle kontakta OFFC, och E.K. fick vid det mötet tillfälle att kontakta OFFC.

Brott mot förhandlingsskyldigheten

Kommunen har inte brutit mot förhandlingsskyldigheten enligt 13 § medbestämmandelagen i förhållande till vare sig OFFC eller någon annan arbets- tagarorganisation. Kommunen har inte vidtagit eller övervägt någon åtgärd beträffande E.K. som medför förhandlingsskyldighet gentemot OFFC. E.K. träffade frivilligt med kommunen först en överenskommelse om arbetsbefrielse med bibehållen lön och sedan ett avtal om upphörande av hennes anställning.

E.K. är medlem i Kommunal i förhållande till vilken organisation kommunen är bunden av kollektivavtal.

Brott mot anställningsskyddslagen

Yrkandet om skadestånd till E.K. för brott mot formaliareglerna i anställningsskyddslagen ska avslås, eftersom kommunen och E.K. den 30 mars 2015 träffat en bindande överenskommelse om att samtliga mellanhavanden med anledning av hennes anställning hos kommunen är slutligt reglerade och att ingen av parterna har några ytterligare krav på varandra.

Kommunen har inte stängt av E.K. från arbetet eller vidtagit någon annan åtgärd avseende E.K. som är att jämställa med en uppsägning eller ett avskedande. Kommunen kan därför inte ha brutit mot någon av formaliabestämmelserna i anställningsskyddslagen i förhållande till vare sig E.K. eller OFFC.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på begäran av OFFC hållits förhör under sanningsförsäkran med E.K. samt på begäran av kommunen och OFFC hållits vittnesförhör med H.L., M.P-B. och M.B. Parterna har också åberopat skriftlig bevisning, bl.a. utskrifter av inspelningar gjorda vid mötena den 18 februari samt den 16 och 30 mars 2015.

Domskäl

Tvisten

Parterna tvistar om kommunen har brutit mot formaliareglerna vid uppsägning alternativt avskedande i anställningsskyddslagen, förhandlingsskyldigheten enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen och om kommunen har gjort sig skyldig till föreningsrättskränkning. Det är också tvistigt om yrkandet om allmänt skadestånd till E.K. för brott mot formaliareglerna i anställningsskyddslagen ska avslås till följd av avtalet om anställningens upphörande som träffades den 30 mars 2015.

Har kommunen brutit mot anställningsskyddslagen?

Ett bifall till OFFC:s yrkanden om allmänt skadestånd för brott mot formaliareglerna vid uppsägning eller avskedande i anställningsskyddslagen förutsätter bl.a. att kommunen har vidtagit åtgärd som är att jämställa med en uppsägning eller ett avskedande av E.K. OFFC gör gällande att så är fallet, medan kommunen bestrider detta. De åtgärder som OFFC hävdar är att jämställa med en uppsägning eller ett avskedande av E.K. ska ha förekommit vid telefonsamtalet den 13 februari 2015 mellan E.K. och hennes närmaste chef M.P-B. och vid mötet den 18 februari 2015.

Det är ostridigt att E.K. inte har utfört något arbete som barnskötare i kommunen efter telefonsamtalet den 13 februari 2015 och att E.K. och H.L. vid mötet den 18 februari 2015 undertecknade en överenskommelse med följande innehåll.

Härmed bekräftas följande överenskommelse mellan Haninge kommun, Utbildningsförvaltningen och E.K., [personnummer].

Från och med 2015-02-13 så är E.K. arbetsbefriad med bibehållna avlöningsförmåner och vistas inte på arbetsplatsen. Arbetsgivaren ska skyndsamt utreda de omständigheter som ligger till grund för överenskommelsen.

Överenskommelsen gäller till dess utredningen är klar eller till dess något annat avtalas.

M.P-B. har uppgett att E.K. vid telefonsamtalet den 13 februari 2015 frivilligt gick med på M.P-B:s förslag om att hon skulle vara hemma i stället för att arbeta. M.P-B:s uppgifter bekräftas av vad E.K. sagt i sitt förhör och av formuleringen av överenskommelsen den 18 februari 2015. Av utskriften av inspelningen av mötet den 18 februari 2015, liksom av förhöret med H.L., framgår att E.K. redan vid inledningen av mötet skrev under den överenskommelse som kommunen hade förberett. Det har inte framkommit något som talar för att E.K. av kommunens företrädare på något sätt tvingats att skriva på överenskommelsen eller att det är kommunen som ensidigt har stängt av henne från arbete. Arbetsdomstolen finner att det är utrett att E.K. frivilligt gått med på den arbetsbefrielse som förekommit. En annan sak är att arbetsbefrielsen i och för sig kom till stånd på kommunens initiativ och att E.K. helst hade velat arbeta.

Det är Arbetsdomstolens sammanfattande slutsats av utredningen att det inte förekommit något som kan jämföras med en uppsägning eller ett avskedande av E.K. Därmed står det klart att OFFC:s yrkanden om allmänt skadestånd för brott mot anställningsskyddslagen ska avslås.

Med den gjorda bedömningen behöver Arbetsdomstolen inte ta ställning till kommunens invändning om att yrkandet om skadestånd till E.K. för brott mot anställningsskyddslagen ska avslås på grund av avtalet av den 30 mars 2015.

Har kommunen brutit mot förhandlingsskyldigheten enligt medbestämmandelagen?

Av 11 § första stycket andra meningen medbestämmandelagen följer att en arbetsgivare före beslut om viktigare förändring av arbets- eller anställningsförhållanden för en arbetstagare ska på eget initiativ förhandla med den arbetstagarorganisation arbetstagaren tillhör under förutsättning att arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal i förhållande till den organisationen. Om en fråga särskilt angår arbets- eller anställningsförhållandena för en arbetstagare som tillhör en arbetstagarorganisation i förhållande till vilken arbetsgivaren inte är bunden av kollektivavtal, är arbetsgivaren enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen skyldig att förhandla enligt 11 § med den organisationen.

OFFC gör gällande att kommunen varit skyldig enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen att påkalla förhandling med OFFC innan kommunen, som OFFC uttryckt det, ”förmådde” E.K. att skriva på en överenskommelse om arbetsbefrielse och sedan ”tvingade” henne att godta en överenskommelse om att hennes anställning ska upphöra. Enligt kommunen har kommunen inte vidtagit eller övervägt någon åtgärd beträffande E.K. som medfört förhandlingsskyldighet gentemot OFFC.

De överenskommelser med E.K. som OFFC menar borde ha föregåtts av förhandling med OFFC enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen avser sådana åtgärder som kommunen i och för sig hade ensidigt kunnat besluta om, att stänga av E.K. respektive att avsluta hennes anställning genom en uppsägning av personliga skäl eller ett avskedande.

Ett beslut om avstängning från arbetsuppgifterna som är definitivt omfattas i och för sig av förhandlingsskyldighet enligt 11 § första stycket andra meningen medbestämmandelagen (AD 1995 nr 122) och därmed också enligt 13 § första stycket samma lag. I fråga om vad som faller inom området för den förhandlingsskyldigheten görs i förarbetena (prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 354) följande uttalande.

I fråga om arbetsgivarens skyldighet att ta initiativ till förhandling före beslut som avser enbart enskild arbetstagare eller grupp av arbetstagare gäller att den primära förhandlingsskyldigheten föreligger när frågan är av sådan beskaffenhet att man typiskt sett har att räkna med att vederbörande arbetstagarorganisation vill förhandla. Ingrepp i den enskildes arbets- eller anställningsförhållanden som inte är enbart tillfälliga och inte heller i övrigt är av mindre betydelse hör in under förhandlingsskyldigheten. Omplacering av en arbetstagare från en uppgift till en annan omfattas av förhandlingsskyldigheten men även omflyttning för viss period, när den inte är helt kort och görs enbart för att tillfälligt täcka ett arbetskraftsbehov som har uppstått t.ex. av sjukfrånvaro eller liknande. Görs en helt tillfällig omflyttning (omställning) inträder som regel förhandlingsskyldighet om det blir nödvändigt att förlänga tiden utöver den ursprungligen avsedda.

Beslut om vissa tillfälliga ändringar av arbets- och anställningsförhållandena omfattas alltså inte av förhandlingsskyldigheten.

Av den bedömning av utredningen som Arbetsdomstolen gjort i närmast föregående avsnitt följer att kommunen inte har beslutat att stänga av E.K. från arbetet, eftersom hon frivilligt gått med på arbetsbefrielse. I övrigt framgår följande av utredningen. Kommunen har, under medverkan av Kommunal som E.K. också tillhör, den 18 februari 2015 träffat en skriftlig överenskommelse med E.K. om att hon ska vara arbetsbefriad med anledning av att hennes namn och bild strax dessförinnan hade förekommit i Expressen, vilket föranlett reaktioner. Det framgår av överenskommelsen att den ”gäller till dess utredningen är klar”, vilken utredning enligt överenskommelsen ska ske ”skyndsamt”. Det framgår av utskriften från inspelningen av mötet den 18 februari 2015 att en maximal period om 30 dagar var på tal och att man talade om förutsättningarna för en återgång till E.K:s ordinarie arbetsplats. Vid mötet den 16 mars 2015, en knapp månad senare, föreslog kommunen E.K. en överenskommelse om avslutande av anställningen och man kom överens om att E.K. skulle återkomma med besked efter ytterligare samråd med OFFC, som hon redan kontaktat på telefon i samband med mötet. Bara några dagar senare – den 19 mars 2015 – fick kommunen en förhandlingsframställan från OFFC i vilken OFFC bl.a. krävde att E.K. omgående skulle återkallas i tjänst på sin ordinarie arbetsplats. Kort därefter kom OFFC och kommunen överens om datum för förhandlingen, i samband med vilken avtalet om avslutande av anställningen träffades.

Det är Arbetsdomstolens sammanfattande bedömning att kommunen under nu angivna omständigheter inte med anledning av överenskommelsen om tillfällig arbetsbefrielse har brutit mot någon skyldighet att förhandla med OFFC enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen.

Inför beslut om uppsägning av personliga skäl och avskedande behöver arbetsgivaren inte förhandla enligt 11 eller 13 § medbestämmandelagen, eftersom arbetstagarinflytandet i den situationen är särreglerat i anställningsskyddslagen (3 § medbestämmandelagen, prop. 1981/82 s. 86f., 140f. och 146 samt AD 2008 nr 24). Det har således under alla förhållanden inte funnits någon skyldighet för kommunen att förhandla med OFFC enligt 13 § första stycket medbestämmandelagen ens om kommunen hade ensidigt skilt E.K., som omfattades av anställningsskyddslagen, från anställningen.

De gjorda bedömningarna innebär att OFFC:s yrkande om brott mot förhandlingsskyldigheten enligt medbestämmandelagen ska avslås.

Har kommunen gjort sig skyldig till föreningsrättskränkning?

En föreningsrättskränkning föreligger enligt 8 § medbestämmandelagen, såvitt är aktuellt i målet, om en arbetsgivare vidtar en åtgärd mot en arbetstagarorganisation i syfte att förmå arbetstagaren att inte utnyttja sin föreningsrätt. En arbetstagarorganisation är inte skyldig att tåla en sådan kränkning av föreningsrätten som innebär intrång i dess verksamhet.

För att det ska vara fråga om en föreningsrättskränkning krävs det alltså att arbetsgivaren har vidtagit en åtgärd i lagens mening. Sådana åtgärder kan vara av mycket skilda slag. De vanligaste är uppsägning och avskedande men det kan också vara bl.a. hot eller varsel därom, omplacering, villkorade erbjudanden och indragning av förmåner. Däremot omfattas inte vad som enbart är att uppfatta som uttalanden som visar en avvisande inställning till facklig verksamhet eller missnöje i allmänhet över att någon är fackligt organiserad eller uttalanden riktade mot en viss facklig organisation eller en viss företrädare för organisationen (AD 2004 nr 89).

För att en åtgärd ska vara en föreningsrättskränkning krävs också, såvitt är aktuellt i målet, att syftet med åtgärden varit att förmå arbetstagaren att inte utnyttja sin föreningsrätt. I mål om kränkning av arbetstagares föreningsrätt följer av Arbetsdomstolens fasta praxis att det inledningsvis ankommer på arbetstagarparten att visa sannolika skäl för att motivet till en viss åtgärd är sådant att en kränkning av föreningsrätten förekommit. Om arbetstagarparten lyckas med detta, är det därefter arbetsgivarens sak att styrka att denne haft skälig anledning till sin åtgärd oberoende av föreningsrättsfrågan. Om det är tvistigt om det över huvud taget har vidtagits någon åtgärd som kan innefatta en föreningsrättskränkning, har den part som grundar sin talan på den påstådda åtgärden att styrka att åtgärden vidtagits (AD 2013 nr 72).

OFFC gör gällande att kommunen vid mötena den 18 februari och 16 mars 2015 har vidtagit åtgärder i syfte att förmå E.K. att inte utnyttja sin föreningsrätt, dels genom att erbjuda E.K. en högre ekonomisk ersättning om hon gick med på att avsluta sin anställning utan att kontakta OFFC, dels genom att vid mötena den 18 februari och den 16 mars 2015 lämna felaktig eller missvisande information. Den felaktiga eller missvisande informationen består enligt OFFC av uttalanden om att OFFC inte kunde göra något för E.K., att E.K. inte hade rätt att bli företrädd av OFFC eftersom det saknades kollektivavtal mellan OFFC och kommunen, att OFFC inte hade någon rätt att förhandla med kommunen och att kommunen kunde avvisa en begäran om förhandling från OFFC eftersom det saknades kollektivavtal mellan parterna. OFFC anser att E.K. har haft rätt att bli företrädd av OFFC vid mötena den 18 februari och 16 mars 2015.

Kommunen bestrider att kommunen lämnat E.K. någon felaktig eller missvisande information vid mötena och att kommunen erbjudit E.K. högre ekonomisk ersättning för att avsluta sin anställning om hon inte kontaktade OFFC. Enligt kommunen har kommunen inte vidtagit någon åtgärd i föreningsrättskränkande syfte.

Arbetsdomstolen kan inledningsvis konstatera att mötena den 18 februari och 16 mars 2015 inte varit några förhandlingar enligt medbestämmandelagen eller några överläggningar enligt anställningsskyddslagen utan avsett möten mellan kommunen som arbetsgivare och E.K. som arbetstagare och att OFFC, såvitt framkommit, inte före mötena gjort någon framställning hos kommunen om förhandling rörande E.K. E.K. har inte haft någon rätt enligt lag att vid sådana möten mellan arbetsgivare och arbetstagare vara

företrädd av någon arbetstagarorganisation. Det gäller även fast det vid mötena träffats eller diskuterats överenskommelser mellan kommunen och E.K. och trots att E.K. uppgivit att hon önskade bli företrädd av OFFC.

Utredningen ger enligt Arbetsdomstolens mening inte något som helst stöd för att kommunens företrädare vid mötena skulle ha uttryckt sig på ett sätt som kunnat uppfattas som att E.K. skulle få högre ekonomisk ersättning för att avsluta sin anställning förutsatt att hon inte kontaktade OFFC. Det framgår tvärtom att kommunens företrädare under mötet den 16 mars 2015, då erbjudandet om ekonomisk ersättning lämnades, uttryckligen erbjöd E.K. att kontakta OFFC, vilket hon också gjorde. OFFC har alltså, enligt Arbetsdomstolens mening, inte styrkt sitt påstående om att kommunen erbjudit E.K. en högre ekonomisk ersättning om hon gick med på att avsluta sin anställning utan att kontakta OFFC.

Det har inte av utredningen framkommit att det vid mötet den 16 mars 2016 skulle ha förekommit några sådana uttalanden om OFFC som OFFC påstår. Däremot diskuterades OFFC:s avsaknad av kollektivavtal och möjligheter att företräda E.K. vid mötet den 18 februari 2015. Av utskriften av inspelningen av mötet framgår att det främst var Kommunals företrädare B.T. och E.K. som diskuterade sådana frågor.

Vad en facklig företrädare säger till sin medlem under ett möte med arbetsgivaren kan, enligt Arbetsdomstolens mening, tillräknas arbetsgivaren bara om arbetsgivaren gett den fackliga företrädaren i uppdrag att lämna informationen eller om arbetsgivaren tydligt ställer sig bakom den lämnade informationen. Det har inte framkommit att kommunen skulle ha gett B.T. något uppdrag eller att kommunens företrädare vid mötet skulle ha ställt sig bakom vad hon sade om OFFC till Kommunals medlem E.K. Den information om OFFC och organisationens möjligheter att företräda E.K. som B.T. lämnade till E.K. vid mötet kan därför, enligt Arbetsdomstolens mening, inte tillräknas kommunen.

Enligt Arbetsdomstolens bedömning av utredningen, främst utskriften av inspelningen från mötet, är det bara i ett kortare skede av mötet den 18 februari 2015 som kommunens företrädare – H.L. och M.P-B. – uttalat sig på ett sätt som påminner om det som OFFC gör gällande. B.T. och E.K. hade dessförinnan diskuterat bl.a. det förhållandet att E.K. var medlem i både Kommunal, som kommunen har kollektivavtal med, och OFFC. H.L. förklarade sedan för E.K. att om hon var med i två fackliga organisationer så kunde hon välja vilken hon ville bli företrädd av, men att kommunen då hade rätt att säga nej till ena parten. Därefter förekom enligt utskriften följande.

E.K.: Förlåt, nu är jag jätteförvirrad. Om vi kommer till ett läge där vi måste förhandla om någonting, om vi nu kommer till ett sådant läge, och jag då säger att jag vill att den andra fackföreningen ska sitta bredvid mig och företräda mig i den förhandlingen, då kan ni som arbetsgivare alltså säga att de inte får göra det.

H.L.: Ja.

E.K.: Ja, okej. Ja, då har jag förstått.

M.P-B.: Av det enkla skälet att de inte har ett avtal med kommunen.

Både H.L. och M.P-B., som såvitt framkommit inte är jurister utan arbetade som förskolechefer, har i förhör uppgett att de inte tidigare hade varit med om att en arbetstagare varit medlem i två arbetstagarorganisationer. Av ett uttalande av E.K. enligt utskriften verkar framgå att M.P-B. först vid ett telefonsamtal dagen före mötet hade fått reda på att E.K. var medlem i både Kommunal och OFFC.

Det framstår för Arbetsdomstolen som något oklart vilken situation E.K., H.L. och M.P-B. egentligen talade om. Uttalandena kan inte anses direkt missvisande om de avsåg den situationen att E.K. önskade bli företrädd av två organisationer vid en och samma förhandling enligt medbestämmandelagen (AD 1985 nr 8) eller den situationen att E.K. rent allmänt önskade bli företrädd av två organisationer t.ex. vid möten med kommunen om eventuella överenskommelser mellan henne och kommunen. Oriktiga uttalanden om rättsläget i form av hotelser kan – beroende på syftet – vara en föreningsrättskränkande åtgärd (AD 1993 nr 8). Det är mera osäkert om ens oriktiga uttalanden om en arbetstagarorganisations rättsliga eller faktiska möjligheter att företräda sina medlemmar skulle kunna vara en sådan åtgärd som avses i 8 § medbestämmandelagen. Arbetsdomstolen behöver emellertid inte ta ställning till den frågan i detta mål. Även om man skulle godta påståendet om att de uttalanden som kommunens företrädare gjorde var felaktiga eller missvisande, har nämligen OFFC inte ens gjort sannolikt att dessa korta, till sin innebörd oklara uttalanden, närmast som svar på fråga från E.K., under det längre mötet gjorts för att förmå E.K. att inte utnyttja sin föreningsrätt. Det kan tilläggas att kommunens fortsatta agerande – att kommunen under mötet den 16 mars 2015 erbjöd E.K. att kontakta OFFC, att kommunen hörsammade OFFC:s förhandlingsframställan och att kommunen faktiskt förde förhandlingar med E.K. företrädd av OFFC om avslutande av anställningen – tyder på att kommunen inte haft någon negativ inställning till OFFC som företrädare för sina medlemmar.

Den gjorda bedömningen innebär att även OFFC:s yrkanden om allmänt skadestånd för brott mot 8 § medbestämmandelagen ska avslås.

Rättegångskostnaderna

OFFC har förlorat och ska därför betala kommunens rättegångskostnader, vars skälighet OFFC vitsordat.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår den av Oberoende Fria Fackföreningars Centralorganisation, O.F.F.C., förda talan.
2. Oberoende Fria Fackföreningars Centralorganisation, O.F.F.C., ska ersätta Haninge kommun för rättegångskostnader med 107 958 kr, varav

102 600 kr avser ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Sören Öman, Susanne Sundberg, Kurt Eriksson, Jan-Peter Duker, Johanna Torstensson, Ronny Wenngren och Elisabeth Mohlkert.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Per Fabricius